

lons, / al veurela tant bella, *fogós*, per abraçar-s'hi, / deixa esmunyir l'antena, que roda ab l'hèroe al fons», *Alt.* VIII, 21c (mots iguals ja en l' *Atl.* primigènia).

Tampoc el cast. *fogoso* sorgeix fins a la fi del S. XVI (i el primer testimoni és en el poeta italianitzant F. de Herrera), per això la conclusió del DCEC fou «no està ben aclarit que aquest mot tardà no es vagi pendre del fr. *fougueux* id. [1589], derivat de *fougue* 'fogositat' [c. 1580], el qual fou manllevat de l'it. *fóga* rŪGA: sembla, doncs, tractar-se d'un italianisme-galicisme, que apareixia com derivat de *foc* (cast. *fuego* resp.) per una coincidència casual»: la mateixa conclusió, que ara trobo s'imposa, em sembla aplicable al català, sense que hi hagi cap raó de pes per suposar que el castellà ens vagi servir d'intermediari; *fogositat* [Lacav.]: «--- impetus --- commotus: la menor cosa lo fa entrar en *fogositat*, lo posa en *fog.* --- Io he reprimit les *fogositats* de aquest jove evaporat --- *fogositat* de juventut ---».

De l'esmentat it. *fóga* 'ardor impetuós', per conducte del fr. *fougue*, es pengueren el català *fuga* [1803, Belv.]: «el fort, la major forsa o intensió d'alguna acció o exercici» (i cast. *fuga* en sentit semblant); «lí era impossible proporcionar cavalls bons mentres no hagués passat la *fuga* del batre», Vidal i Val., *Rosada d'estiu* (c. 1875, 144); i també ha de ser el mateix en el romanço del «Serraller» (c. 1780): «ya n'entra l'oficial / ab molta *fuga* y gran manya / ---», MilàF (*Romllo.*, 117.80); NOLLER, etc.; que no s'ha de confondre amb la *fuga musical* [Lacav.], aquesta manllevada de l'it. *fuga*, derivat del ll. FUGIRE 'fugir'; a distingir també del cultisme cat. *fuga* 'fugida, fuita', del ll. *fūga*, derivat en llatí del mateix verb: no els distingeix prou el DFa. i els barreja del tot AlCM, en l'article del qual s'ha afegit encara una acc. § 3, probablement inexistent, amb un hapax que em sembla entès.

Desfogar, mot ben poc genú i poc recomanable (millor *esbravar*), pres del cast. *desfogar* [1578, Ercilla, en Cuervo, *DiccConstr.* II, 1073-4], el qual, per la seva banda, és una adaptació de l'it. *sfogare* id. [Dante], derivat del susdit *fóga*, amb influència semàntica de *desabogar* i de *fuego* (cf. el passatge de Cervantes citat per Cuervo); en català ja n'hi ha un cas escadusser en la traducció del *Corbaccio* per Narcís Franch, fi S. XIV: «mas après un poc *desfogada* fou la nova passió per las làgremes --- responguí ---» (BDLC XVII, 16), però com que és traduït el *sfogare* de l'original de Boccaccio, no prova que el mot vagi penetrar llavors en català, perquè no n'hi torna a haver cap notícia fins al Belv. (manca DTo., Lacav., etc.): «manifestar la vehemència d'alguna passió, com: *desfogar* l'ira, cast. *desfogar*», al qual Lab. 1839 afegí *desfogar-se* «esbravar-se, dir algú ab llibertat sos sentiments».

Certament era *esbravar-se* el mot més genú. L'han admès, però, DOrt., DFa. i AlCM, com a correcte, i de fet l'han usat alguns escr. Renaix. (i encara que hi hagi hagut intermediació cast., el fet d'haver-se incorporat secundàriament a la família de *foc* el torna ben disculpable): «--- trayent al principi gaire

bon sonido, lo molt ll. capítol no n'estava gens content de la campana nova, fins que, ventada algunes tardes --- pera que se *desfogàs*, tragué millor sonido», Maldà (*Exc.*, p. 154); MVayreda, *Puny.*, p. 77; «un cop dins de Tarragona, l'exèrcit sitiador va *desfogar* tota la seva ràbia», Martí i Folguera, 1877, *Lo caragirat*, 176; «los afligiments, les llàgrimes *desfogan* lo cor, lo desembrassan, és veritat: però no curan, no aparian res», «encara que enrahonà refrenant l'empena dels seus entusiasmes --- se sentí ja al retirar-se *desfogat* lo cor», NOLLER (*Pap.*, 124, 35), i és veritat que també fou usat un cop per Eiximenis (*desfogada* 'apaivagada', *Dones*, cap. 87, A63r1, on, però, l'incunable posa *pagada*); *desfogament* [Lab. 1839].

Fogor 'ardor (del vent gregal)', hapax mallorquí de SGalmés (1908, doncs mot solleric o manacorí?), no confirmat per DAmén. ni per AlCM (que el recull), però que coincideix notablement amb el mot mossàrab *fogor* 'ardor apassionat' (*alba do meu fogor*) que vaig restituir en una *barça* andalusí (c. S. XI, *TopHesp.* I, 344-353); ara bé, sembla que ja n'hi hagi un testimoni molt anterior, si bé parlat del ventre: «sentí gran +*fegó* al ventre e pentexà fort», MiretS, a. 1374 (*Sempre han tingut bec* I, 67), i només fa estrany que hi falti la -r (que encara no es perdia en el S. XIV).

Això induiria a la sospita que en el fons no es tracti d'un derivat de *foc* sinó del ll. *favonius* 'vent abrassador, vent tebi de ponent' (> al. *föhn*, i andorrà *fogony*, *fa*, per al qual veg. FAVOR), que sovint s'usava en plural: «cum *favonii* spirare coeperunt, id est tempus ab idibus Februarii ante Martium mensem» (Columella, VIII, 11.7), contret en FAVONI > *façó(n)*, si bé incorporat a la família de *foc* i als abstractes en -o(r); ajuda a la sospita l'estranyesa d'aquesta formació en -ORE partint d'un substantiu i no d'adjectiu ni verb. Si bé és veritat que tant la localització en la Mallorca rural com en una *barça* dels Ss. X-XI fa creure en una procedència mossàrab, també en mossàrab arcaic pogué haver obrat ja la contaminació amb ARDOR i FAVOR. La coincidència amb un b. llem. *fougour* «chaleur étouffante» (TdF) pot ser merament casual, com sigui mot estrany als altres parlars d'Oc.

Fogots [DOrt., i ja c. 1800, B. de Maldà, i c. 1870, Pitarra] 'sensació excessiva de calor': «ell surt d'allí furient / i, com si tingués *fogots*, / a lo cel demana un vent» (*L'Africana*, *Gatades* II, 181), amb el qual confonen a tort el DFa. i AlCM el francesisme ross. i garrotxenc *façot* 'feix de llenya per cremar en un forn, etc.' (que alguns pronuncien en català bàrbarament *fogots*, cf. FAGOT); el context no permet de destriar clarament si en Maldà es tracta de l'un o de l'altre: «animals amb *fogots* cap a Barcelona, traginers, dones i alguns xerris, que ens feien anar un poc de tort en certs passos difícils» (*Coll.* B. V., 246), per bé que un tal francesisme seria xocant en un aristòcrata, i tan anti-francès com el B. de Maldà. Que hi hagi unió etimològica amb el *fogor/fegó* de què acabem de parlar («canvi de sufix») no es pot descartar, si bé és ja una idea molt més incerta que les examinades allà; mall. *foçot* 'erupció cutània estival' pot ser re-creació analò-